

به نام خدا

نمادها
در
معماری مقدس شرق

تألیف: سمیه نوری نژاد
عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور

انتشارات شمس دانش

سرشناسه : نوری نژاد، سمیه، ۱۳۵۹ -
 عنوان و نام پدیدآور : نمادها در معماری مقدس شرق / تالیف سمیه نوری نژاد.
 مشخصات نشر: تهران : شمس دانش، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری : ۲۴۵ ص.: مصور (رنگی).
 شابک : ۱۵۵۰۰۰ ریال : ۹۴۹۶۶-۰۰۰-۶۰۰-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۶۳.
 موضوع : معماری اسلامی
 موضوع : معماری هندو
 موضوع : معماری بودایی
 موضوع : معماری مذهبی
 رده بندی کنگره : ۲۸۰ NA ۱۳۹۳ ن ۹
 رده بندی دیویی : ۷۲۰/۹۱۷۶۷۱
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۲۲۵۰۸

انتشارات شمس دانش

نمادها در معماری مقدس شرق

مؤلف: سمیه نوری نژاد noori_somy@yahoo.com

ویراستار و طراح صفحه: آریتا رفعت دلیوند

چاپ اول: ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۴۹۶۶-۰۰۰-۶۰۰-۹۷۸

حق چاپ محفوظ است و متعلق به انتشارات شمس دانش می باشد

www.shamse-danesh.ir

shamse.danesh@gmail.com

تلفن: 09391881388

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۷
فصل اول - معماری مقدس.....	۹
۱-۱- معماری مقدس چیست؟.....	۹
فصل دوم - نمادها در معماری مقدس.....	۱۹
۲-۱- نماد دایره در معماری مقدس.....	۱۹
۲-۲- نماد مربع در معماری مقدس.....	۲۰
فصل سوم - پیشینه تاریخی آدیان شرقی.....	۲۷
۳-۱- مذهب هندوها.....	۲۷
۳-۲- برهما.....	۳۸
۳-۳- آیین قربانی هندوها.....	۴۲
فصل چهارم - معماری هندوها.....	۵۳
۴-۱- معبد آتش.....	۵۳
۴-۲- نماد مربع در معبد هندوها.....	۵۵
۴-۳- نماد دایره در معبد هندوها.....	۵۷
فصل پنجم - بودائیان.....	۶۳
۵-۱- بودا که بود؟.....	۶۳
۵-۲- زندگی روزمره - وفات بودا.....	۶۸
۵-۳- قوانین و مقررات آیین بودا.....	۱۱۳
فصل ششم - معماری بودائیان.....	۱۶۱

۱۶۱..... ۶-۱- استویا.

۱۶۵..... ۶-۲- نماد مربع و دایره در استویا.

۱۶۹..... فصل هفتم- دین اسلام.

۱۶۹..... ۷-۱- اسلام.

۱۷۰..... ۷-۲- باورهای بنیادین دین اسلام.

۱۷۲..... ۷-۳- کتاب مقدس مسلمانان.

۱۷۷..... فصل هشتم- معماری مسلمانان.

۱۷۷..... ۸-۱- خانه کعبه.

۱۸۱..... ۸-۱-۱- مشخصات خانه کعبه.

۱۹۶..... ۸-۲- مسجد.

۲۰۰..... ۸-۲-۱- تقسیم‌بندی معماری مسجد.

۲۲۷..... فصل نهم- نمادها در معماری اسلامی.

۲۲۷..... ۹-۱- نمادها در معماری اسلامی.

۲۳۰..... ۹-۲- نماد دایره و مربع در خانه کعبه.

۲۳۷..... ۹-۳- نماد دایره و مربع در مسجد.

۲۴۱..... کتاب نامه.

پیش گفتار

اندیشه و تفکر انسان شرقی، مبتنی بر اصل تناظر میان عالم مادی (زمینی) با عالم کائنات بود. این اصل در جهان بینی انسان هندو ایران باستان و (بعدها در اندیشه حکمای مسلمان) اصلی مسلم، قطعی و انکارناپذیر محسوب می شد. انسان برای تجلی بخشیدن به صفات گوهری عالم، دایره را به عنوان شکلی که کمال، تمامیت، ازلیت را تداعی می کرد برگزیدند و برای مثال محدودیت های ماده، مربع را، علت انتخاب مربع حصر عالم ماده در عناصر چهارگانه (آب، باد، خاک و آتش بود) عناصری که سراسر اندیشه و اعتقاد انسان دیروز از تفکر شینتو گرفته تا اندیشه حکیمی بزرگ چون ابن سینا: ((پس هر حجمی را از این چهار گونه طبیعتی است که وی، به وی است و صورت وی است. آتش را دیگر، آب را دیگر، هوا را دیگر و زمین را دیگر و این کیفیات اعراضاند که از آن طبیعت و صور آیند)). چون معبد به عنوان تجلی عالم والا در زمین پا گرفت تا نقطه اتصالی باشد بین روح انسان و روح عالم، صورت مربع یافت، این صورت، نمایانگر حصر انسان در عالم ماده بود و دایره که یا بر بلندای این مربع قرار می گرفت (گنبد) یا محوطه اطراف معبد را دوار می ساخت (کعبه)، نمایانگر غایت و نهایت مناسک عابد بود (برای رسیدن به کمال) بدین گونه اعتقاد به دایره و مربع و عناصر اربعه باعث شکل گیری معماری مقدس شرقیان گردید.

فصل اول کتاب به معماری مقدس و تعاریف و اصطلاحات مربوط به آن

می‌پردازد. فصل دوم با بررسی نمادها به مفاهیم آن‌ها در معماری مقدس می‌پردازد فصل سوم کتاب به پیشینه تاریخی ادیان پرداخته و مذاهب هندوئیسم و بودیسم و آیین قربانی در مذهب هندوها را بررسی می‌نماید. در فصل چهارم کتاب معماری معبد آتش هندوها و بررسی نمادها را معرفی می‌کند. فصل پنجم به بوداییان پرداخته‌شده و بودا و قوانین زندگی و مقررات آیینی آن‌ها را بررسی می‌نماید. در فصل ششم کتاب به معماری استوپای بودائی و بررسی نمادها در آن توجه شده است. در فصل هفتم مباحث مهم دین اسلام، باورهای دینی، کتاب مقدس مسلمانان معرفی شده است. فصل هشتم کتاب به معماری خانه کعبه و مسجد و مشخصات آن‌ها توجه شده است. در آخرین فصل، به مبحث نمادها در معماری اسلامی و فلسفه آن‌ها در بنای خانه کعبه و مسجد پرداخته شده است. نویسنده بر این موضوع واقف است که مطالب ارائه شده خالی از نقص نیست، امید است مخاطبان گرامی و خوانندگان محترم با ارائه پیشنهادها و نظرات اصلاحی، این جانب را در تکمیل فصل های مختلف کتاب یاری نمایند...

سمیه نوری نژاد

هیئت علمی دانشگاه پیام نور

۱۳۹۳